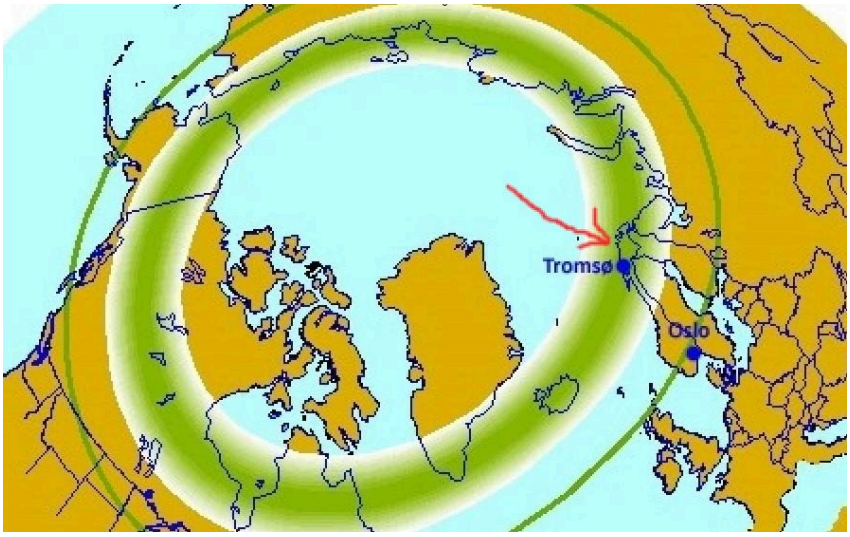
לנסוע לטרומסה לראות את הזוהר הצפוני: כל מה שצריך לדעת

כתבה: כנרת יפרח

נתחיל בדיסקליימר, כמו הטובים ביותר: את אורורה בוראליס, מה שנקרא הזוהר הצפוני או אורות הצפון, אפשר לראות מהרבה מקומות בחוג הקוטב - איסלנד, לפלנד (שזה צפון פינלנד), קנדה, אלסקה ועוד. יכול להיות שהם זולים יותר, יפים יותר, מעניינים יותר, אין לי מושג. אני אישית חלמתי תמיד לראות אותו דווקא מטרומסה שבצפון נורווגיה, אבל יכול להיות שלכם יתאימו יעדים אחרים. אז תבדקו כמובן את כל האופציות לפני שאתם בוחרים לעקוב אחרי המדריך הזה לטרומסה.

אז למה נסענו דווקא לטרומסה?

א. כי היא נמצאת בדיוק במרכז הטבעת שהזוהר הצפוני יוצר סביב הקוטב, ולכן גם כשהפעילות הסולרית שיוצרת אותו חלשה יחסית, הסיכויים לראות אותו באזור טרומסה גדולים למדי (כמו שאפשר לראות בתמונה, זה נכון גם לצפון איסלנד ולחלק מקנדה ואלסקה).

ב. כי אנחנו מפונקים. טרומסה היא עיר עכשווית מקסימה, עם מבנים אירופיים יפים, קתדרלות עץ, מלונות טובים, מבחר מסעדות מצוינות, אוניברסיטה (קראו: פאבים וצעירים מרחבי אירופה), חנויות יפות, אדריכלות ארקטית מעניינת ומוזיאונים. היא גם מאובזרת היטב לכפור ושלג, הכל מחומם אש, והכי חשוב – הזוהר הצפוני הוא הסיבה המרכזית שתיירים נוהרים לכאן, וטרומסה ערוכה לתת להם את מבוקשם בנוחות רבה. ונוחות זהו שמי השני.

Lamullgarn
38,-
Vams
37,-

BIDOS
Kaffe 119,-

בגלל זה התאהבתי בטרומסה כבר לפני המון שנים, ובגלל זה כל ההמלצות כאן נוגעות אך ורק לטרומסה, ואין לי מושג מה קורה ביעדים אחרים של הזוהר, סבבה? סבבה.

מתחילים.

מתי נוסעים

את הזוהר הצפוני בצפון נורווגיה רואים בחושך ובלילה, אבל כאן חושך ולילה לא תמיד חופפים.
בקיץ - הלילות מוארים מדי, ויש כמה חודשים שהשמש לא טורחת לשקוע (שמש חצות). לכן הקיץ לא טוב לנו.
בחורף - הלילות אומנם חשוכים להפליא, אבל מאמצע נובמבר עד אמצע ינואר גם הימים חשוכים, וזה, איך לומר, מדכא. מה גם שזה לא מגדיל את הסיכויים לראות את הזוהר, כי הסיבוב והמנח של כדור הארץ מאפשרים לראות אותו בטרומסה רק החל משעות הערב.

אז העונה הכי טובה לנסוע לראות את הזוהר בטרומסה היא ספטמבר-אוקטובר ופברואר-מרץ.
השעות הכי טובות הן בין 7 בערב לחצות וקצת.

וזה לא הכל.
בשביל לראות את הזוהר הצפוני צריך שמיים נקיים מענן.
אם אתם חייבים לתכנן את הטיול הרבה זמן מראש בגלל עבודה וכאלה, כמונו, **כדאי לקבוע שהייה של לפחות שבוע בטרומסה, כדי להגדיל את הסיכויים, ולהתפלל שזה יהיה שבוע בהיר.**
אם אתם יכולים להיות ספונטניים, חכו לתחזית של שבוע בהיר ואז - סעו.

השבוע שלנו היה מעונן מאוד ונאלצנו לצאת לחפש את הזוהר כמעט כל לילה, עד שבלילה האחרון שלנו בטרומסה ראינו אותו. אבל יכול להיות שתהיו בני מזל והשבוע שלכם יהיה בהיר ותראו את הזוהר כבר בניסיון הראשון. אין לדעת.

איך מגיעים לטרומסה

האופציה הקלאסית היא להקליד תל אביב וטרומסה במוצא וביעד של כל אתר טיסות כלשהו ולקבל שלוש טיסות: שתיים לאוסלו (כי אין ישירה לשם) ועוד אחת פנימית מאוסלו לטרומסה. זו הדרך הקצרה והמהירה ביותר, אבל יש בה שני קונקשנים.

קונקשנים זה מעייף ומלחיץ, ואנחנו אישית מאוד לא אוהבים להתעייף ולהילחץ.

אז אם אתם כמונו ושונאים את ההמתנות או את הריצות לטיסות המשך, אפשר לחפש בדרך אחרת (זה היה רעיון של מתי הגאון): לא להכניס את טרומסה כיעד סופי אלא בשילוב יעדים, כאילו אתם רוצים לטוס לשתי ערים אחת אחרי השנייה. אנחנו הכנסנו את שטוקהולם כעיר הראשונה, וכך מצאנו טיסה אחת לשטוקהולם ומשם טיסה אחת לטרומסה, וכנ"ל בחזור. צריך כמובן לבחור עיר שיש ממנה טיסות ישירות לטרומסה, ויש מצב שזה אומר לעצור ללילה או אפילו ליממה בעיר הזאת.

חוץ מהיעדר קונקשנים, זכינו ביום מנוחה בשטוקהולם בדרך חזרה הביתה, כדי לנוח רגע ולעכל את החוויה המדהימה שעברנו. הינה אנחנו על הגשר לגמלה סטאן, העיר העתיקה של שטוקהולם:

אבל רגע, נתחיל בנורווגיה: משדה התעופה של טרומסה מגיעים למרכז העיר (שם נמצאים רוב המלונות) במונית או באוטובוס שיוצא כל רבע שעה-חצי שעה, תלוי בשעה ביום, ועושה סיבוב בין המלונות המרכזיים. האוטובוס עולה רק קצת פחות מהמונית (בערך 100 שקל במקום 150 שקל).

ומה עושים עם הקור

אני מגיעה ישר לנקודה הזאת כי הקור הוא אחת הסיבות העיקריות שגורמות לאנשים (גם לי) לדחות את הגשמת החלום, בעיקר אם אתם חיים במזג אוויר ים תיכוני ובכלל לא יודעים איך להתחיל לחשוב על טמפרטורות כאלה.

מזג האוויר הוא יתרון גדול של טרומסה על פני יעדים אחרים שבהם רואים את הזוהר הצפוני.

טרומסה לא מתקרבת בכלל לטמפרטורות נמוכות כמו של הקוטב, **ואפילו לא כמו של צפון אירופה**. התמזל מזלה והיא יושבת על זרם אוויר חם שמגיע ממקסיקו, ולכן הטמפרטורות בה נעות בין פלוס 16 (!) באמצע יולי למינוס 7 בלילות ינואר הקרים ביותר. **בכל השבוע שהיינו שם הטמפרטורה לא ירדה מתחת למינוס 3.** אפילו בשטוקהולם היה קר יותר...

עם זאת, כשיוצאים לראות את הזוהר הצפוני מרחיקים לנסוע (ארחיב על זה עוד רגע), ולפעמים עומדים קרוב לחוף, ובמקומות האלה כבר יכולות להיות גם מינוס הרבה מעלות. אל דאגה, מקבלים מהחברה שמוציאה את הסיור את כל האבזור הדרוש. הכי נמוך שעמדנו בו היה מינוס 15.5, אבל זה היה בלילה האחרון, כשראינו את הזוהר המושלם, אז לא היה אכפת לנו גם אם היה מינוס 50 :)

מה צריך להביא מהבית

בעיקרון, אפשר לגשת לחנות Tromso Outdoor מיד כשמגיעים ולשכור את הכול-הכול (אפשר גם להזמין מראש דרך האתר), מהמגפיים התרמיים שיוכלו לשרת אתכם מעולה גם בעיר וגם בסיורי הזוהר,

דרך הכפפות ועד החליפה התרמית והכובע, וזה אפילו לא כל כך יקר.

איכשהו, הבגדים התרמיים הרגילים שלנו מטיול קודם באירופה + השלמות קטנות של mittens ורפידות צמר + הציוד שסיפקו לנו בסיורים – היו לנו אחלה, אבל יכול להיות ששווה פשוט לגשת ולשכור הכול מההתחלה במקום אחד, ובעיקר את המגפיים שהם שדרוג רציני.

אם בכל זאת מביאים מהבית אז זה מה שצריך:

מתחת להכל – גופייה תרמית, טייץ תרמי מהסוג העבה, גרביים תרמיים לגרוב מעל לגרביים הרגילים. אנחנו קנינו הכל בלמטייל עודפים.

מעל התרמי – חולצה אחת חמה, סוודר צמר או סווצ'ר פליס, מכנסיים מבד חם לא ג'ינס ומעיל מחמם (הייתי עם מעיל סקי, היה מעולה).

על הראש – כובע שמכסה גם את הלחיים. מתי חבש כובע צמר ומשך את החם-צוואר מלמטה כך שיכסה לו גם את הלחיים. אני קניתי בטרומסה כובע מהסוג שיורד על האוזניים והלחיים ונקשר מתחת לסנטר. שימו לב שהם מוכרים שם מוצרים מפרוות אמיתיות כאילו זה הכי מובן מאליו, אז תוודאו קודם, כדי שלא תקנו בטעות ארנבת אומללה (כמעט קרה לי).

בלמטייל השקענו עוד 50 שקל במסכת פנים תרמית, כזאת שנראית כמו של שודדי בנק ויכולה להימתח ולכסות גם את הפה והאף. היא הייתה בשבילי הצלה רצינית כשיצאנו לצוד אורות בלילות, וגם כששטנו בפיורדים. אני ממש ממש ממליצה.

כפות הידיים – לכפפות שבהן יש מקום נפרד לכל אצבע קוראים gloves, והן נוחות כשצריך להשתמש בכפות הידיים, למשל כשמסתובבים בחנויות יפות בעיר. לכפפות שבהן יש מקום אחד לכל האצבעות יחד קוראים mittens (כך למדנו כאן לראשונה), והן הרבה הרבה יותר מחממות, ולכן מתאימות לזמני המתנה בקור, שבהם לא צריך לעשות שום דבר חוץ מלשמור על חום הגוף. הבאנו איתנו gloves טובות שהיו לנו בבית ושימשו אותנו בתוך טרומסה, ואת ה-mittens קנינו בטרומסה עצמה אחרי שבסיור הראשון הבנו למה אמרו שה-gloves פחות מתאימות... כמו כל דבר בטרומסה, יש של הביוקר ויש פשוט וטוב. אנחנו מצאנו mittens עם צמר בחוץ ופליס בפנים בקצת יותר מ-100 שקל לזוג, וזה זול ממש.

כפות הרגליים – לפעמים הרחוב מכוסה כמה סנטימטרים של שלג, ולפעמים יורד גשם על השלג והופך אותו לקרח. הנורווגים אומנם מכסים את הקרח בחצץ כדי למנוע החלקה, אבל עדיין יש שעות ומקומות שבהם הוא מאוד מאוד מחליק (ממש לא כל הזמן, אבל לפעמים). אז צריך נעליים טובות, לא הסניקרס הישנות והנוחות שלכם. משהו עם אחיזה טובה, אטום ככל האפשר. מתי הסתובב עם בלנדסטון והיה לו סבבה, אני קניתי בטרומסה מגפיים שחורים פשוטים בחנות של מקומיים, פלוס תרסיס שהופך אותם לאטומים למים. **קנו לפחות מידה אחת יותר מהרגיל שלכם**, כי הגרביים העבים ורפידות הצמר עושים צפופפף.

בכל מקרה, לסיורים של הזוהר הצפוני לא תנעלו את מה שהבאתם מהבית או שקניתם בחנות. שם תקבלו מגפי קסם תרמיים שיהפכו את החיים שלכם ליפים ונעימים. מיד ארחיב.

מה קונים/שוכרים בטרומסה

גם אם אתם מביאים את הרוב מהבית ועושים השלמות כמונו - אני ממליצה לשכור מגפיים תרמיים.
לא עשינו את זה בעצמנו רק כי לא היינו מודעים לאפקט המדהים שלהם, וגילינו את זה רק יומיים לפני סוף הטיול...

לגבי רפידות צמר לנעליים – אם אתם לא שוכרים מגפיים תרמיים, קנו לכם רפידות צמר מיד כשאתם מגיעים לטרומסה, כי הן עושות הבדל אדיר. יש רפידות צמר של הביוקר שעולות כמה מאות NOK ויש פשוטות וטובות שעולות 80-100 NOK. אם תלונו במלון Saga (שהוא ההמלצה שלנו, ראו בהמשך), צאו מהמלון שמאלה ורדו עם הרחוב עד שתראו מרכז מסחרי גדול במבנה כהה לפניכם משמאל. שם עלו במדרגות הנעות לקומה השנייה, וממש מול המדרגות תמצאו חנות נעליים עם רפידות ומגפיים במחירים נוחים.

בכלל, כדאי להקדיש את היום הראשון להתארגנות הזאת, ללמוד את הקור, ללמוד את המדרכות המחליקות, לקנות/לשכור את הפריטים החסרים, להתמקם במלון, וזהו, אתם מוכנים לזוהר הצפוני.

בואו נדבר כבר על הזוהר: מה רואים, מתי לא רואים, מה האתגר

בקצרה, מדובר בחלקיקים שנפלטים מהשמש בסערות סולריות וזוהרים כשהם מגיעים לאטמוספרה שלנו ויוצרים אינטראקציה עם הגזים שבה. הצבעים השונים נוצרים ממפגש עם גזים שונים בשכבות שונות של האטמוספרה.

הכלל בטרומסה הוא: אם רואים כוכבים, אפשר לראות את הזוהר הצפוני.
לכן בשלב הראשון מה שמחפשים הוא כוכבים, ולא את הזוהר עצמו.

רואים כוכבים כשחשוך ובהיר.
כלומר:
א. בחורף (כי כאמור בקיץ הלילה כאן לא חשוך מספיק)
ב. אחרי השקיעה, בשעות הערב
ג. מחוץ לעיר (כדי שלא יהיה זיהום אור)
ד. כשאין עננים

אם כל התנאים מתקיימים ורואים כוכבים, אמורים לראות גם את הזוהר. הסיבה היחידה שלא לראות אותו בשמיים נטולי ענן בטרומסה היא שאין פעילות סולרית, כלומר שפשוט אין זוהר.

מעל טרומסה יש פעילות סולרית ב-75% מהלילות, אבל זה חוג הקוטב, אז לעיתים קרובות למדי יש שלג וגשם, כלומר עננים סמיכים ונמוכים שמסתירים את הכוכבים ואת הזוהר, גם אם הוא פעיל. **אם יש כסות עננים מלאה בגובה נמוך ובינוני – אי אפשר לראות את הזוהר.**

איך יוצאים לראות את הזוהר

קודם כל, צריך לצאת אל מחוץ לעיר ולהתרחק מזיהום האור.

אפשר לשכור רכב, אבל אני מהפחדנים שממליצים שלא לעשות את זה. הטרומסאים שדיברנו איתם אמרו שהם בכלל לא מבינים איך המדינה שלהם מתירה לתיירים לשכור שם אוטו. **למה? כי התושבים בעצמם מקבלים רישיון רק אחרי שהם עוברים הכשרה מיוחדת לנסיעה בכבישים מושלגים ומכוסי קרח, ועוד הכשרה מיוחדת לנסיעת לילה בכבישים האלה.** הם אפילו עוברים שיעורים על הרכב הספציפי שלהם כדי ללמוד איך הוא מתנהג במצבים שונים.

ואז באים תיירים שראו שלג רק בתמונות, שוכרים רכב ויוצאים לכביש. מדי שנה יש תאונות של תיירים, והטרומסאים כועסים שזה מסכן גם אותם. כשאנחנו היינו שם סיפרו בחדשות שהמשטרה שללה רישיונות נהיגה של תיירים שנסעו באופן שסיכן אותם ואת אחרים.

ויש עוד שלוש סיבות מעולות לנסוע עם אחת מעשרות החברות שמוציאות סיורים מסודרים:
1. הם ייתנו לכם (כלול במחיר הסיור) חליפות תרמיות ומגפיים תרמיים (זה משדרג את החוויה).
2. לכל סיור יש נהג ומדריך. שניהם פי מיליון יותר מנוסים מכם בלצפות איפה יהיו הלילה שמיים בהירים, הם מכירים לוקיישנים יפהפיים עם אופק פתוח, והם מחוברים לתחזיות מקומיות מדויקות של עננות ושל פעילות סולרית. כמו כן, יש להם אינטרס מובהק שתראו את הזוהר בשביל חוות הדעת בטריפאדווייזור, אז הם יעשו שמיניות באוויר כדי שזה יקרה.
3. המדריך מצלם בשבילכם, וזה אחד היתרונות הכי גדולים בעיניי. כשהזוהר רוקד למעלה, אתם לא צריכים לחשוב על התיעוד, אלא רק לעמוד פעורי עיניים, שמוטי לסתות ורחבי לב. וממילא, גם אם תתעסקו במצלמה במקום לשאוב לתוככם כל שנייה מהמראה הזה, לא תפיקו תמונות איכותיות כמו אלה של המדריך שמצלם את הזוהר כמעט כל לילה במצלמה סופר-איכותית.

בקיצור, אני ממליצה לצאת עם אחת החברות המיומנות וליהנות מהנוחות שבזה ומחברתם של תיירים אחרים ממגוון מדינות שחולקים את אותו שיגעון.

מה הסיבות לשכור אוטו בכל זאת? המחיר והגמישות. כי סיורים זה סיפור יקר (להחריד) ואי אפשר לבטל אותם ברגע האחרון אם תנאי מזג האוויר משתנים.

עדכון חשוב חשוב מנובמבר 2022: מטיילת שנסעה לטרומסה עם המדריך הזה חזרה וסיפרה שחברת Chasing lights (ראו המלצה עליה בהמשך) מוציאה 7 סיורים ב-1,000 ש"ח **לכל ה-7**, שזה מחיר מדהים ומטורף שמייתר לחלוטין את הצורך ברכב. **סוף העדכון**

כשאנחנו נסענו ב-2019 זה היה בערך 750 שקל לאדם במיניבוס, שזה 1,500 שקל לזוג לכל סיור. זה המון (ונכון שאוטו זה זול יותר, אבל גם מסוכן, ולא יהיה לכם צלם צמוד, ולא בהכרח תדעו לאן בכלל לנסוע, ותצטרכו לשכור את כל הבגדים. בקיצור, לדעתי הסיור שווה את המחיר).
אבל נראה שהיום המחיר של סיורים מאורגנים השתנה ולגמרי שווה את זה!

מה קורה בסיור

אפשר לצאת באוטובוס ואפשר במיניבוס (או בג'יפ, או בטסלה, ויש עוד אופציות עם מחירים משוגעים).

מיניבוס זה כיף, כי זה מעט אנשים, כי הוא יותר גמיש בלעבור מהר ממקום למקום לפי תנועת העננים, וכי המדריך מכיר אתכם אישית (וגם מצלם כל אחד ואחת אם רואים את הזוהר).

אנחנו היינו בארבעה סיורי מיניבוס של שלוש חברות שונות:
Tromso Safari לא הייתה טובה, עם מדריך בריטי שהיה ידען אבל לא ממש מחובר לאזור ואלינו, ועם מיניבוס לא מאוד מאובזר, ולכן אני לא ממליצה עליה.
Arctic Explorer הייתה סבבה, והמדריך הצ'כי היה מאוד אכפתי ומצחיק, אבל נטול כריזמה וצלם בינוני מאוד.
Chasing lights הייתה וואו. יצאנו איתם לשני סיורים (השני והרביעי), ובשניהם המדריכים (אחד מארובה ואחד בלגי) היו סופר-מקצועיים, עשו כל מה שצריך כדי להביא אותנו למקום הנכון ברגע הנכון, צילמו מעולה, וגם המיניבוסים היו חדישים, נוחים ומאובזרים היטב. מזכירה שיש **עדכון חשוב חשוב מנובמבר 2022:** חברת Chasing lights מוציאה כאמור 7 סיורים ב-1,000 ש"ח **לכל ה-7**, שווה לבדוק איתם את האפשרות הזאת. **סוף העדכון**

בגדים חמים – לכל החברות יש חליפות תרמיות (סוג של חרמוניות, רק מחומר אחר) ומגפיים תרמיים לכל המשתתפים (לפעמים הם בבגאז', ולפעמים עוברים במחסן לפני הסיור כדי לאסוף אותם). אל תוותרו על זה, ואם המדריכים לא מציעים כי הם חושבים שלא קר – תבקשו. אל תהיו גיבורים על הקור, חליפה תרמית וכפות רגליים חמימות זה ההבדל בין "זה באמת נורא יפה אבל נושרות לי אצבעות הרגליים מתי חוזרים כבר למלון" ובין ליהנות מהרגע.

במשך ההמתנה לזוהר, המדריך (מכל החברות) מחלק שוקו חם ומתוק שזה תענוג, וגם מדליקים מדורה, שזה מגניב, אבל הריח בבגדים בעייתי מאוד, כי גם למחרת תצטרכו את הבגדים האלה, ויהיה להם ריח של קומזיץ. החליפה התרמית פותרת חלק ניכר מהבעיה הזאת, כי העשן לא עובר דרכה, אבל מה לעשות עם הכובע, הכפפות וכל מה שבחוץ? אחרי סיור מעושן במיוחד נאלצנו לתת אותם לכביסה בטרומסה… פשוט נסו להתרחק מהעשן.

אוכל – בעיקרון יש חברות שמחלקות גם אוכל (Chasing כן, Safari לא), אבל אנחנו הכנו כל יום לחמנייה שלקחנו מארוחת הבוקר במלון (נו, זה במקום שיזרקו אותן), עם גבינה, אבוקדו ועגבנייה שקנינו בסופר ונשארו במקרר בחדר, וכך היה לכל אחד מאיתנו סנדוויץ' משביע וכיפי בנסיעות. אני ממש ממליצה להתארגן על סנדוויצ'ים ועל עוד נשנושים טעימים (עוגיות, שוקולדים, אותנו זה שימח מאוד) כדי לא להיות תלויים בלו"ז של הנסיעה, של המדריך ושל הזוהר.

דרכונים – לא לשכוח להביא איתכם למקרה שתיסעו לפינלנד כדי להגיע לשמיים בהירים. אותנו בכלל לא עצרו ולא בדקו בגבול, אבל אמרו לנו שיש לפעמים בדיקות אקראיות ושכדאי להביא.

שימו לב, הסיור יקר ולא ניתן לביטול, אז לא להזמין מראש
מצב העננים משתנה מהר מאוד, ואי אפשר לחזות אותו יותר מיומיים מראש. מצד שני, ברוב החברות אפשר לבטל סיור ולקבל החזר רק **יותר משבוע לפני הסיור**. במילים אחרות, אם הזמנתם סיור נגיד שלושה ימים מראש, ואז ביום הסיור יש כסות עננים של 100 אחוז בכל האזור עד פינלנד – אין מה לעשות, הלך הכסף. לאחד הסיורים שהזמנו פשוט לא יצאנו, כי זה היה חסר סיכוי וחבל לנו על הכוחות, אז אכן איבדנו את הכסף.

מה שמרגיז הוא שרוב החברות לא יבטלו את הסיור מיוזמתן גם אם הן יודעות בוודאות שיש כסות עננים מוחלטת בכל האזור כולל פינלנד. יגידו לכם, כמו שאמרו לנו בסיור הראשון כשעוד היינו טירונים, שתמיד יש סיכוי כלשהו לראות, ולכן הם לא מבטלים. אבל זה בולשיט. אחר כך המדריך בסיור עצמו יעשה הצגות כאילו הוא ממש מנסה, אפילו שברור שאין סיכוי לראות כוכב אחד. וגם אם תראו רמז לזוהר דרך חריץ קטן בין שני עננים, זה לא שווה נסיעה לילית של שעות, המתנה במינוס 15 מעלות ו-1,500 שקל, בואו. **לכן ברוב המקרים לא כדאי להזמין מקומות בסיור יותר מיום-יומיים מראש.**

מאחר שבטרומסה הקטנטונת יש בערך 100 חברות (זו לא הגזמה) שמוציאות סיורים לזוהר הצפוני מדי לילה, יש מעט מאוד סיכוי שתיתקעו בלי מקום בסיור של שום חברה, או אפילו עם קושי למצוא מקום. אז אין טעם להזמין מראש, אלא לבדוק יום-יומיים לפני כן את מזג האוויר (מיד אסביר איך), ורק אם הוא סביר – להזמין. לכל החברות יש הזמנה אונליין מהיום למחר באתרים שלהן, זה עניין של דקות.

הסיבה היחידה להזמין מראש היא אם היו כמה ימים רצוף של עננות מלאה, ואז צפוי פתאום יום אחד בהיר שכולם יעופו עליו בדיוק כמוכם. ביום כזה אכן עלולים להיתפס רוב מקומות בחברות המומלצות בטריפאדווייזור, ואם יש חשש שזה יקרה – אולי שווה להזמין כמה ימים מראש ולקחת את הסיכון.

תחזית מזג אוויר היא גם אובררייטד וגם הדבר הכי חשוב בעולם

כאמור, אנחנו היינו בטרומסה בשבוע מעונן למדי, אז ההתעסקות בעננות הייתה קריטית. אבל יכול להיות שיתמזל מזלכם ותגיעו לעיר בשבוע בהיר יותר, ואז לא תצטרכו בכלל להתעסק בזה. פשוט תיסעו חצי שעה החוצה מהעיר, והזוהר יהיה בשמיים. הלוואי.

אבל אם נקלעתם לשבוע הפכפך כמו שלנו, יש מה לעשות ויש כמה הבחנות שחשוב להכיר.
הראשונה: עננות ומזג אוויר קשורים זה לזה אבל הם לא אותו הדבר.
מזג אוויר הוא ברמה האזורית והממוצעת לזמן מסוים. לעומת זאת, עננות היא עניין מאוד מאוד מקומי (ממש ברמה של כמה קילומטרים רבועים) וגם מאוד משתנה. אם תעמדו במשך כמה שעות בנקודה אחת בלילה מעונן חלקית, יהיו זמנים שהשמיים מעליכם יהיו מכוסים עננים לגמרי, ויהיו זמנים שהם יתבהרו לחלוטין. **אז מה שחשוב לבדוק הוא אם יש עננות ובאיזה כיסוי (חלקי או מלא).**
ההבחנה החשובה השנייה היא שהעננות מעל טרומסה עצמה היא לא היחידה שצריך לבדוק, כי בסיורים נוסעים הרחק ממנה אם צריך. לכן גם אם אתם מסתכלים החוצה בבוקר מחדר המלון ומוצאים עננות מלאה מעל העיר בתוספת שלג, עדיין יכול להיות שיש שמיים בהירים בעמקים שממזרח לטרומסה או בפינלנד או בצפון האי או בדרומו.

איך יודעים בעצמכם אם יש סיכוי או לא

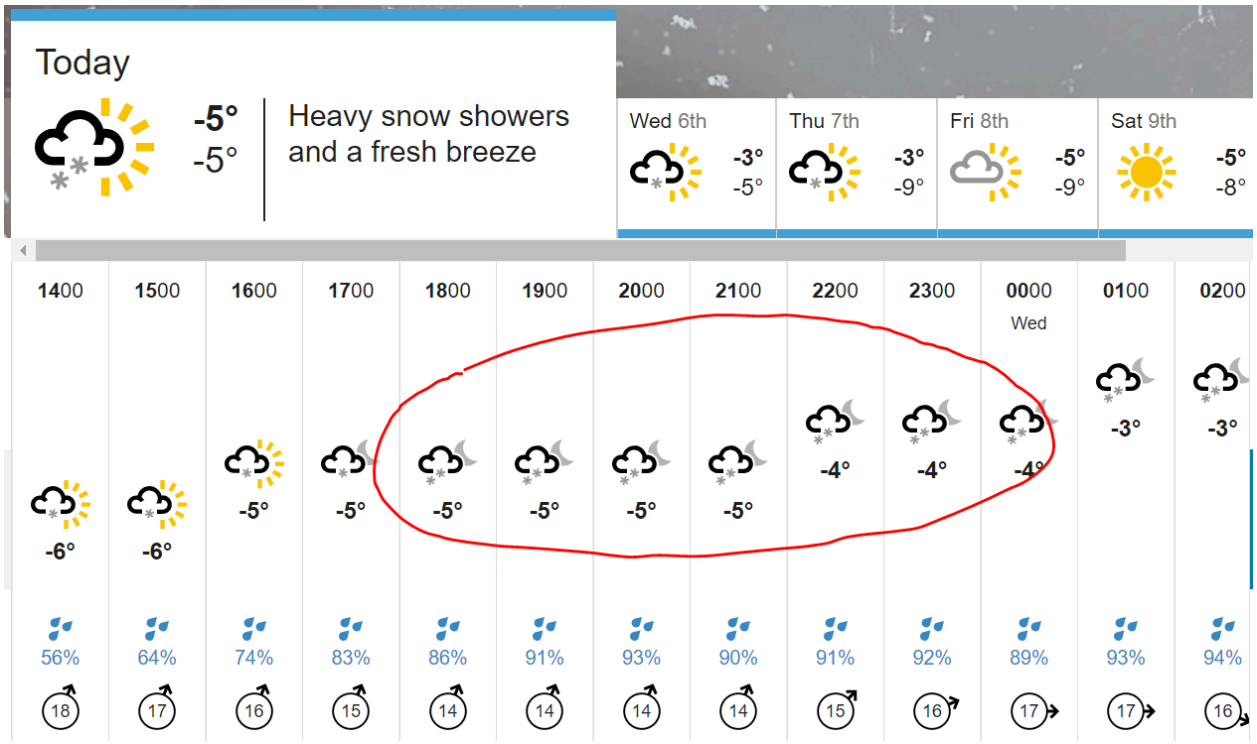
לא עם האפליקציות והאתרים שאומרים כל מיני הנחיות כלליות כמו Go, Try או Wait. בשני הלילות הראשונים השתמשנו בהן וזה סתם מפח נפש, ממש. זה מודד דברים לא רלוונטיים לטרומסה (אבל רלוונטיים למקומות אחרים) וגם נותן חיווי כללי מדי.

בסופו של דבר מה שעבד לנו מדויק לגמרי הוא שילוב של שני אתרים ששמנו במועדפים ובדקנו כל הזמן:

1. **מזג האוויר בטרומסה לפי ה-BBC**

נכון שהרגע אמרתי שצריך לבדוק עננות ולא מזג אוויר, וגם לא רק בטרומסה, אבל האתר הזה היה אינדיקציה טובה אם יש סיכוי לשמיים בהירים באזור האי (כלומר בנסיעה קצרה יחסית).

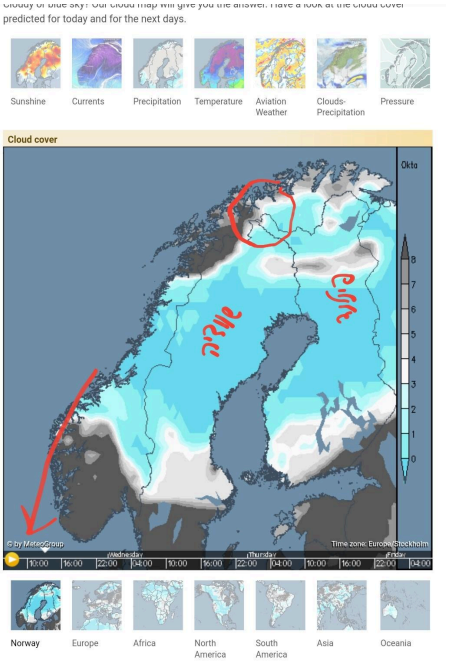
הוא נותן תחזית לפי שעות, **ומה שחשוב הוא האיור**: האם יש ירח שמציץ מאחורי הענן? בשעות שבהן יש גם ירח, זה אומר כמובן עננות חלקית, כלומר שיהיו מקומות באזור טרומסה שבשעות האלה השמיים עשויים להתבהר בהם לסירוגין. כך יודעים אם יש סיכוי וגם באילו שעות. כבר טוב. בתמונה הזאת למשל רואים ירח בכל השעות הרלוונטיות וגם שמש מציצה כל השבוע, וזה מצוין:

שימו לב שהתחזית הזאת משתנה ומתעדכנת כל הזמן, **ובשבועות מעוננים אין טעם לבדוק אותה אפילו יומיים מראש**. מקסימום יום לפני כן, וגם זה יכול להשתנות ככל שנוקפות השעות.

2. [מכ"ם העננים מעל נורווגיה ופינלנד]
זה הפיצוח. הוא היה מדויק ברמה גבוהה מאוד וצפה ברמת השעות **מתי** יהיו שמיים בהירים **ואיפה, בכל האזור**. כשמקליקים על הקישור רואים את מפת נורווגיה עם העננות עכשיו. [הערה: העיצוב של האתר והצבעים השתנו מאז הטיול שלנו. צריך לבדוק מה הצבעים הרלוונטיים כרגע.] אפור כהה זה כמובן כיסוי מלא בלי שום סיכוי לכוכבים וזוהר, וככל שהוא מתבהר זה אומר שהעננות חלקית וגבוהה יותר, כלומר גדל הסיכוי לראות כוכבים. הכחול פירושו שמיים בהירים. כאמור, גם באפורים בהירים שווה לצאת לנסות, כי המדריכים המנוסים יודעים איפה כדאי לחכות לזמנים של התבהרות.

האזור שצריך להסתכל עליו הוא האזור של טרומסה כמובן, האיים שסביבה, וגם מזרחה עד אמצע הלשונית של פינלנד שנכנסת לנורווגיה. בתמונה הזאת האזור מסומן בעיגול אדום, ואפשר לראות שטרומסה שעל החוף מעוננת, אבל במרחק של שעה וחצי-שעתיים נסיעה ממנה לפינלנד השמיים בהירים לגמרי, ובמרחק של חצי שעה נסיעה על האי אפשר להגיע למקומות עם עננות חלקית.

שימו לב לכפתור ה-play הצהוב שלמטה משמאל. בלחיצה עליו החיווי מתחיל להתקדם על ציר השעות ולהראות את העננות הצפויה בכל שעה. כשבודקים ערב לפני כן או באותו היום זה מדויק מאוד. יומיים לפני כן זה ייתן רק אינדיקציה טובה, ושלושה ימים לפני כן ממש אין טעם לבדוק (זה סתם גורם לתקוות שווא ולדאגות מיותרות).

תזכרו: מה שצריך זה שמיים בהירים או עננות חלקית בין שבע בערב לשתיים בלילה, בטרומסה או ברדיוס של שעתיים-שלוש נסיעה ממנה לכיוון כלשהו. בשלוש שעות נסיעה אפשר להגיע עד אמצע הלשונית של פינלנד. בהצלחה!

מה קרה בשבוע שלנו ומה זה אומר על משך השהות שלכם בטרומסה

מזג האוויר ומצב העננות לא השתנו כל יום, אלא כל שעה. ממש ככה.

בלילה הראשון שיצאנו לחפש את הזוהר (שהיה הלילה השני שלנו בטרומסה) נסענו לעמקים שממזרח לעיר, באזור שיבוטן (Skibotn), שם לעיתים קרובות הלילה בהיר גם כשטרומסה עצמה מעוננת.

בשלב הזה עוד לא ידענו איך בודקים בעצמנו את המצב, אז האמנו לחברת הסיורים שאמרה שיש סיכוי. בפועל הייתה עננות של 100 אחוז עד פינלנד כולל ולא היה שום סיכוי. התחזית צפתה מזג אוויר דומה כל השבוע, אז היינו בטוחים לגמרי שכבר לא נראה את הדבר שבשבילו הגענו. זה היה מפח נפש גדול.

בסיור השני גילינו ש**גם שמיים בהירים לגמרי לא מבטיחים שנראה את המחזה הנכסף**. עברנו את הגבול לפינלנד ונסענו **שלוש שעות** מזרחה עד שמצאנו שמיים נקיים מענן. זה אידיאלי לזוהר הצפוני, אבל דווקא הלילה the green lady שלחה רק אות חיים קלוש. הנחמה היחידה: חופת כוכבים מטורפת באמצע שומקום בפינלנד ובלי טיפת זיהום אור זה עדיין אחד הדברים היפים בעולם.

ככה זה נראה כשהזוהר קלוש מאוד מאחורינו ואנחנו בכל זאת מאושרים מהסיטואציה:

הירוק לא באמת ירוק

זה המקום להגיד משהו סופר-חשוב (שיגידו לכם גם בתחילת כל סיור): הזוהר הצפוני לא ממש ירוק. בתמונה שלמעלה למשל, מה שראינו בפועל היה מין ענן שזהר קצת לעומת העננים הרגילים. כלומר הוא כן ירוק, קצת, אבל ממש לא כמו בתמונות. ירוק-ish. המצלמה קולטת הרבה יותר אור מאשר העיניים שלנו, ולכן הירוק בתמונות רווי יותר.

גם בשיא הפעילות של הזוהר, כמו שבסוף התמזל מזלנו לראות, מה שרואים זה מעין מרבד דק-מן-הדק שזוהר בירקרקות עדינה. המילה העברית זוהר (בניגוד ל-lights באנגלית) אכן מדייקת כאן. It glows בעדינות שמימית עם גוון ירקרק בהיר מאוד.

ככל שהפעילות הסולרית חזקה יותר והשמיים בהירים יותר – כך הירוק ירוק יותר, אבל גם במופע הכי מדהים זה ירוק מאוד מאוד בהיר.

ושזה לא יפריע לכם כהוא זה: כשהזוהר יזהר מעליכם בירקרקות הבהירה המושלמת שלו וירקוד בשוליו הסגולים וימלא את השמיים ברוח השמש – זה יהיה הדבר הכי יפה שתראו בחיים.

הפרס הגדול

אחרי שני סיורים הבנו שלצאת לראות את הזוהר זה אומר בעצם 6 עד 12 שעות בחוץ, נסיעות ארוכות והמתנה סבלנית שלא תמיד מניבה פרי. במקביל גילינו איך באמת לבדוק את הסיכויים.

בלילה השלישי והרביעי שלנו בטרומסה ידענו שצפויה עננות סמיכה בכל האיים שסביב טרומסה ומזרחה עד פינלנד, אז החלטנו שלא לצאת אלא לשמור כוחות, להישאר בעיר וליהנות מהחוויות המדהימות האחרות שיש לה להציע (מיד נגיע לזה).

כשיצאנו בפעם השלישית, ידענו שצפויה עננות חלקית, מה שאומר: אולי כן ואולי לא. אם באתם לכאן במיוחד כדי לראות את הזוהר ונשארו לכם רק שני לילות בעיר, אז גם בשביל אולי שווה לצאת.

הפעם נסענו כחצי שעה בלבד צפונה על האי של טרומסה עד שעצרנו וראינו סופסוף את הזוהר מבעד לכסות של עננות גבוהה. העננים הגבוהים דקים מאוד, ואפשר לראות מבעדם כוכבים, ולכן גם את הזוהר, אם כי טיפה עמום מן הסתם. הפעילות, לשמחתנו, הייתה חזקה מאוד, אז למרות העננים ראינו אפילו את התנועה שלו, מה שקוראים כאן – **הריקוד**.

זה היה כל כך נפלא עד שהרגשנו שגם אם נחזור הביתה רק עם זה – כבר היה שווה. ככה זה נראה שם (רק פחות ירוק, כן?):

בלילה האחרון שלנו בטרומסה חזה מכ"ם העננים כמה שעות של שמיים בהירים ומעוננים חלקית לסירוגין באזור טרומסה בדיוק בין 18:00 ל-22:00 בלילה. ידענו שזה הסיכוי הכי טוב שלנו. הפעם נסענו דרומה על האי כשעה ורבע ועצרנו על שפת פיורד. את הסוף אתם כבר יודעים. לא נשכח את זה בחיים.

אז לכמה זמן לבוא לטרומסה?

השמיים בטרומסה ובפינלנד השכנה הפכפכים מאוד: בלילה אחד יכולה להיות כסות עננים מלאה, בלילה שאחר כך שמיים בהירים עם פעילות סולרית חלשה מאוד, בלילה השלישי יכול להיות זוהר חזק אבל עם עננות גבוהה, ובלילה הרביעי (שבמקרה שלנו היה כבר הלילה השביעי בטרומסה) יהיו גם שמיים בהירים וגם פעילות סולרית חזקה.

אילו הגענו רק ליומיים – לא היינו רואים כלום (פגשנו ישראלים שהגיעו עם קבוצה בדיוק ליומיים המעוננים וחזרו הביתה מאוכזבים מאוד). אילו הגענו לחמישה ימים – היינו רואים משהו, אבל לא את המופע המושלם. רק בזכות העובדה שהגענו לשבעה לילות – זכינו לראות את היופי הזה.

וזה לא מקרה. כשתכננו את הטיול רצינו למקסם את הסיכויים, ולכן קבענו מראש שבעה לילות.

אם אתם כבר נוסעים עד פאקינג טרומסה, תישארו שם לפחות שבוע. לפחות. אל תתעסקו עם הסטטיסטיקה.

במקרה הכי טוב – תראו את הזוהר במלוא הדרו כבר בניסיון הראשון, ואת שאר השבוע תבלו בשיט בפיורדים, באופנועי שלג ובשופינג של מוצרי צמר איכותי עבודת יד. נורא זה לא :)

מה עושים בטרומסה בשעות היום

טרומסה היא עיירה קטנה ששוכנת בין הרים מושלגים על גדות פיורד. גם פשוט להיות בה וליהנות מיופייה זו פעילות שווה מאוד.

למשל, נהנינו מאוד ללכת על הגשר המרכזי המחבר בין שני חלקי האי, עד הכנסייה הארקטית היפהפייה וחזרה (כ-25 דקות הליכה לכל כיוון ממרכז העיר), ויש גם שלל מוזיאונים קטנים וחמודים.

אבל אם תרצו, **יש כאן אינספור חברות שמוציאות אינספור פעילויות ארקטיות מחוץ לעיר. העיקריות הן:** אופנועי שלג, מזחלות כלבים או איילים, שיט לדיג, שיט לצפייה בפיורדים ובחיות הים, שיט לצפייה בלווייתנים (רק בעונה. יש חברות שממשיכות להגיד "צפייה בלווייתנים" גם אחרי שהלווייתנים עזבו דרומה ולהתכוון לכמה דולפינים קטנים שנשארים באזור כל השנה. ראינו אותם והם חמודים, אבל לווייתנים הם לא. שימו לב שאתם באמת בעונה של הלווייתנים הגדולים. הם עוזבים את האזור בסוף ינואר), מיניבוס לטיול בפיורדים מצד היבשה, סקי כמובן, ודברים שאין לנו מושג למה אנשים רוצים לעשות אותם, כמו הייקינג בשלג וטיפוס על קרח.

אם זכיתם וראיתם את הזוהר הצפוני באחד הלילות הראשונים שלכם והספיק לכם, יישארו לכם עוד המון ימים לכל הפעילויות. קל מאוד למצוא ולהזמין אותן. חפשו דרך טריפאדווייזור ותעברו משם לאתרי האינטרנט של החברות המומלצות, לכולן יש הזמנה אונליין מהיום למחר.

אם כמונו תיאלצו לצאת לסיורי זוהר כמעט כל לילה, ולא תרצו לקרוע את עצמכם, אז כנראה לא תעשו הרבה מעבר לזה.

לכן אני חושבת **שכדאי להחליט עם עצמכם לפני הנסיעה מה המטרה העיקרית שלכם.** אנחנו נסענו כדי לראות את הזוהר, וכל דבר אחר היה משני. לכן, כשהיינו צריכים לבחור בין פעילות אחרת ובין סיכוי קטן לראות את הזוהר, הסיכוי הקטן תמיד ניצח וויתרנו על הפעילות בלי להרגיש פספוס.

אני מתעייפת רק מלדמיין לנסות לדחוס בשבוע את כל הפעילויות, אבל אני יודעת שיש כאלה שאוהבים את האינטנסיביות. אנחנו אוהבים לנוח, שונאים למהר, ותמיד נעדיף חוויה אחת עם שנ"צ הגון אחריה על פני שרשרת של חוויות. מה גם שהסיורים לזוהר תובעניים ומעייפים (הנסיעה, הקור, הציפייה), ואם נוסעים לפינלנד יש מצב לחזור בשלוש-ארבע לפנות בוקר, אז אם קבעתם למחרת אופנועי שלג בתשע בבוקר, ובכן, באסה.

אם אתם רוצים לחוות את האזור דרך עוד פעילויות ארקטיות, כדאי להאריך את הביקור כדי ליהנות מהכל בנחת (זה הכי טוב לדעתי), או לחלופין, לצאת בבוקר לפעילות באזור, לחזור לנוח שעה, ואז לצאת שוב ב-17:30 לסיור של הזוהר הצפוני (נשמע לי מתיש מדי), או לחלופין, להביא בחשבון שאם השבוע מעונן אולי לא תראו את הזוהר. השאלה היא מה הכי חשוב לכם.

היו לנו יומיים שבהם לא יצאנו לסיורי זוהר כי ידענו שאין סיכוי לראות כלום, והתלבטנו בין אופנועי שלג לשיט, ששניהם מתאימים לעצלנים כמונו. בסוף בחרנו באופציה העצלה יותר – שיט בפיורדים. הייתה חוויה מדהימה ממש, מהשעות היפות ביותר בטיול כולו. ראינו דולפינים, עיטם (Sea eagle), כפרי דייגים, פיורדים, היה מהמם. וקר מוות. יש בסירה מקום חמים ונעים שאפשר להיכנס אליו ולשבת בו לנוח כמה שרוצים, אבל כדי ליהנות מהנוף ומהמראות צריך לעמוד על הסיפון, וכאן תצטרכו את כל הבגדים התרמיים שתוכלו להשיג, mittens, מסכת פנים, הכל (דווקא נעליים פחות חשוב כאן, כי אין שלג וקרח על הקרקע). הייתה איתנו בשיט משפחה עם שני ילדים קטנים (3-5 כזה), והילדים סבלו ממש ורוב הזמן היו בפנים, אבל המבוגרים, כולל אותנו, עמדו בחוץ ונהנו מכל שנייה.
אם ממשיכים לשוט עוד קצת בתעלה שבין שני ההרים האלה, מגיעים לקוטב:

וזה מתקן לייבוש דגים בכפר דייגים (וגם מריחים את זה!):

והינה אנחנו קופאים ומאושרים:

אנחנו ממליצים בחום על השיט של Polar Adventures (שימו לב שאתם מזמינים את השיט של הפיורדים ולא של הדיג, אלא אם כן אתם רוצים לדוג כמובן). הקפטן שלנו השיט את הסירה הראשונה שלו בגיל 6 והיה מאלה שציירו את המפות של הים עוד לפני המיפוי הממוחשב. חוץ ממנו היו איתנו על הסיפון שתי מדריכות מקסימות שהסבירו למי שרוצה על מה שרואים, על ההיסטוריה, הגיאוגרפיה, הפלורה והפאונה של היבשה ושל הים. בצהריים מגישים מרק דגים טעים וחם (יש גם צמחוני), וחוזרים הביתה בסביבות שלוש. היה נפלא.

זו סטינה, המדריכה הסאמית, מספרת על הפעם שעיטם ענקי לקח ילדה בת שלוש והיא נמצאה חיה בקן שלו. ראינו אחד כזה, אבל לא הספקתי לצלם...

וזה הקפטן עם השם הנורווגי שקשה להגות:

בשאר הימים קמנו מאוחר, ביקרנו בחנויות וינטג' נורדי ואכלנו במסעדות מצוינות. בשבילנו זה בדיוק מושלם :)

מסעדות

אהבנו מאוד את האוכל הנורווגי, וכמו תמיד, גוגל מאפס עשה עבודה מצוינת.

אם אתם טבעונים דעו שיש בטרומסה מודעות גבוהה לעניין ואופציות טבעוניות כמעט בכל מקום, אבל עכשיו תעברו לחלק הבא, כי אני ממש לא גאה במה שאכלנו...

הארוחה הכי טעימה ומיוחדת שלנו הייתה ב-Bardus: אכלנו מרק דגים (אנחנו מתים על זה, ולכל מסעדה יש משהו קצת אחר, אז ניסינו בכולן), ראגו מבשר מוס (זה לא חריג, בשר של מוס ושל אייל קורא זה רגיל ונפוץ כאן יותר מבקר וצאן) ומנה של לשון בקלה (Cod), כן, הדג. מתברר שכשהוא גדול יש לו גם לשון גדולה... המסעדה קטנה ומאוד נעימה, שווה.

אהבנו גם את הארוחה ב-Emma's, אבל צריך להזמין מקומות מראש וזה גם פחות מתאים לילדים.

ויש עוד המון מסעדות עם דירוג גבוה שלא הספקנו לנסות.

ארוחת בוקר וקפה מעולה – אם חזרתם מאוחר מסיור של הזוהר ובא לכם לקום מאוחר ולפספס את ארוחת הבוקר של המלון, אין שום בעיה. ממש ליד מלון Saga (מיד נגיע אליו) יש מקומות נהדרים לארוחת בוקר. אנחנו אהבנו במיוחד את Riso, שנמצא מעבר לכביש, 30 מטר מהמלון במורד הרחוב. הקפה שם מעולההה, הבריסטות מציירים עליו דגים, וארוחת הבוקר (אכלנו Pytt-i-panne ואומלט) טעימה אש. אם אתם אוהבים מאפה קינמון, אז שם אכלתי את האחד הכי טעים שאכלתי אבר.

כשאתם ממהרים או כשסתם מתחשק לכם לאכול כדי לשבוע ולאו דווקא להתנסות באוכל נורדי, שימו פעמיכם ל-Egon. יש שם אוכל מצוין מכל המטבחים הקלאסיים: אמריקאי, איטלקי, מקסיקני ועוד. כל מה שאכלנו שם היה טעים מאוד וטרי, כי התחלופה שם משוגעת, וגם המסעדה מיוחדת ומעניינת.

מחירים

ובכן, מדובר בנורווגיה. המחיר של מנה עיקרית מתחיל מ-NOK 250, שזה 100 שקל, ורובן יקרות יותר. לא הייתה שם ארוחה שעלתה לנו פחות מ-400 שקל (לזוג). היו כמה וכמה שעלו יותר מ-500.

זה עוד עניין שכדאי להגיע אליו מוכנים נפשית (וכלכלית) ולא להתבאס.

לינה

לפעמים אני חושבת שאני קובעת נסיעות לחו"ל רק כדי שאצטרך לחפש מלון בבוקינג. אני מכורה לזה.

אם אתם נוסעים בעונה של הזוהר הצפוני צריך להזמין הרבה זמן מראש. אנחנו חיפשנו בערך חודשיים לפני הנסיעה וכבר כל השווים היו מלאים.

מה שעשינו זה להזמין חדר בשני מלונות שונים עם ביטול חינם ולהמשיך לבדוק כל כמה ימים כדי לראות אם מתפנה משהו טוב יותר (כי יש עוד כמונו שמזמינים לכמה מקומות ואז מבטלים חלק. לביטולים האלה חיכיתי). וזה אכן קרה, והתפנה המלון שהכי רציתי – Saga, אז הזמנו בו מיד וביטלנו את שני האחרים.

שימו לב שאתם מזמינים מלון במרכז העיירה, ולא בחצי השני של האי. תזכרו שקר, שלג ולפעמים קרח על המדרכות. אם תלונו במרכז, הכל יהיה במרחק הליכה קצרה: נקודות האיסוף שמהן יוצאים הסיורים, המסעדות, החנויות, הכל ממש לידכם. בימים בהירים או אחרי שהקרח נמס, יהיה לכם כיף מאוד לרדת לטייל במרכז העיר היפה. לעומת זאת, אם תלונו בחצי השני של האי, כמו שעושים הרבה כאלה שלוקחים אייר‌בנב, תצטרכו להגיע לעיר באוטובוסים או ללכת 25 דקות כל פעם. בקור.

גודל החדרים – ברוב המלונות שראיתי בבוקינג החדרים היו פשוט פצפונים, ולשבוע שלם זה נראה לנו לא כיף. ב-Saga לעומת זאת, החדרים גדולים למדי, ולחלקם יש נוף לפיורד, אז מאוד רציתי אותו והייתי מאושרת שהתפנה והצלחנו להזמין.

Saga הוא מלון לא פאנסי בכלל אבל בדיוק מה שצריך. אם אתם מחפשים תפריט כריות, מכונת קפה בחדר ואסלה שמאירה בלילה – זה לא המקום. כאן תמצאו חדרים פשוטים ונוחים (וגדולים), צוות מקסים שאחרי יום-יומיים כבר מכיר אתכם ועוזר מאוד בכל דבר שצריך, ארוחת בוקר שיש בה הכל אבל לא עמוס מדי, קפה (טעים!) חופשי כל היום בלובי, וההייליט – אחר הצהריים יש בלובי מכונה להכנת ופל בלגי ואתם פשוט מכינים לעצמכם. כל המלון מתמלא בניחוח נפלא, חם ומנחם, וזה גם טעים אש.

אם אתם ישנים ב-Saga, תשאלו אם חדר 408 פנוי. הוא גדול ויש לו נוף לפיורד, בדקנו :) הינה תמונה מהחלון:

